२०११०७१९१५४५३०००१

RNI No. MAHBIL/2009/31748
Reg. No. MH/MR/South-324/2010-12

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग एक-अ—मध्य उप-विभाग

वर्ष ३, अंक २२(२)] मंगळवार, जुलै ५, २०११/आषाढ १४, शके १९३३ [पृष्ठे ६, किंमत : रुपये २०.००

असाधारण क्रमांक ६५

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या, ग्रामपंचायती, नगरपरिषदा, प्राथमिक शिक्षण आणि स्थानिक निधी लेखापरीक्षा अधिनियम यांखालील (भाग चार-ब मध्ये प्रसिद्ध करण्यात आलेले आदेश व अधिसूचना यांव्यतिरिक्त) आदेश व अधिसूचना.

नगर विकास विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ५ जुलै २०११.

अधिसूचना

नागपूर शहर महानगरपालिका अधिनियम, १९४८.

क्रमांक एमएमसी-२०११/१९७/सीआर-७७/नवि-३२(२).—ज्याअर्थी, मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका, नागपूर शहर महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) अध्यादेश, २०११ (सन २०११ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १३) याद्वारे नागपूर शहर महानगरपालिका अधिनियम, १९४८ (सन १९५० चा मध्यप्रांत व व-हाड २) यामध्ये सुधारणा करण्यात आली असून त्याद्वारे, महानगरपालिकेतील प्रत्येक प्रभागांमध्ये शक्य असेल तेथवर दोन मात्र, दोनपेक्षा कमी नाहीत आणि तीनपेक्षा अधिक होणार नाहीत इतके महानगरपालिका सदस्य निवडून देण्यात येतील अशी तरतूद करण्यात आलेली आहे ;

आणि ज्याअर्थी, उक्त तरतुदी अंमलात आणण्याच्या उद्देशाने महिलांकरिता तसेच अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गातील उमेदवारांकरिता नागपूर शहर महानगरपालिकेतील प्रभागांमध्ये पालिका सदस्यांच्या राखीव जागांचे वाटप करण्याचे आणि त्या जागा चक्रानुक्रमे फिरविण्याच्या पद्धतीसंबंधात नियम करणे इष्ट वाटते ;

आणि ज्याअर्थी याबाबत तात्काळ कार्यवाही करण्यासाठी या नियमांची पूर्वप्रसिद्धीची शर्त काढून टाकणे, जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल महाराष्ट्र शासनाची खात्री पटली आहे.

त्याअर्थी आता, नागपूर शहर महानगरपालिका अधिनियम, १९४८ याच्या कलम ९अ आणि कलम ४२० द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा आणि या संदर्भात त्यास समर्थ करणा-या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून तसेच या संदर्भात अगोदर काढलेल्या इतर सर्व अधिसूचना, आदेश, नियम इत्यादींचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्र शासन, राज्य निवडणूक आयुक्तांशी विचारविनिमय केल्यानंतर, याद्वारे पुढील नियम करीत आहे, ते असे :—

१. **संक्षिप्त नाव.**—या नियमांना नागपूर शहर महानगरपालिका (प्रभागांमध्ये राखीव जागांचे वाटप करण्याची आणि त्या चक्रानुक्रमाने फिरविण्याची पद्धत) नियम, २०११ असे म्हणावे.

२. **व्याख्या.**—(एक) या नियमांमध्ये, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,—

(क) "अधिनियम" याचा अर्थ, नागपूर शहर महानगरपालिका अधिनियम, १९४८ (१९५० चा मध्यप्रांत व व-हाड २), असा आहे ;

(ख) "प्रभाग" याचा अर्थ, महानगरपालिका सदस्यांना निवडून देण्याच्या प्रयोजनार्थ, महानगरपालिकेचे क्षेत्र ज्या प्रादेशिक मतदारसंघांमध्ये विभागलेले असेल त्यांच्यापैकी प्रादेशिक मतदारसंघ, असा आहे.

(दोन) या नियमांमध्ये वापरलेले, परंतु याआगोदर व्याख्या न केलेले शब्द व शब्दप्रयोग यांना या अधिनियमामध्ये जो अर्थ नेमून दिलेला असेल तोच अर्थ असेल.

३. अनुसूचित जातींसाठी राखून ठेवलेल्या जागांचे वाटप करण्याची व त्या चक्रानुक्रमे फिरविण्याची पद्धत.—

(१) अनुसूचित जातींच्या उमेदवारांसाठी पालिका सदस्यांच्या जागा राखून ठेवण्याकरिता, प्रथम प्रभागांची मांडणी ही, ज्या प्रभागातील अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी त्या प्रभागातील एकूण लोकसंख्येच्या तुलनेत सर्वाधिक असेल अशा प्रभागापासून सुरुवात करून, उतरत्या क्रमाने करण्यात येईल.

(२) जेथे अनुसूचित जातींच्या उमेदवारांसाठी राखून ठेवावयाच्या पालिका सदस्यांच्या जागांची संख्या, महानगरपालिकेतील प्रभागांच्या संख्येइतकी किंवा कमी असेल तेथे, प्रत्येक प्रभागातील एक जागा ही, अनुसूचित जातींच्या लोकसंख्येची टक्केवारी सर्वाधिक असलेल्या प्रभागापासून सुरुवात करून उतरत्या क्रमाने अनुसूचित जातींसाठी नेमून देण्यात येईल :

परंतु, महानगरपालिकेच्या सर्व प्रभागांमध्ये असे आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविले जाईपर्यंत, ज्या प्रभागात अनुसूचित जातींसाठी अशी कोणतीही जागा यापूर्वी राखून ठेवलेली नव्हती अशा प्रभागांकरिता, महानगरपालिकेच्या पुढील निवडणुकांमध्ये, शक्य होईल तेथवर, या पोट-नियमाखाली राखून ठेवलेल्या जागा चक्रानुक्रमे फिरविण्यात येतील.

(३) जेथे अनुसूचित जातींच्या उमेदवारांसाठी राखून ठेवावयाच्या पालिका सदस्यांच्या जागांची संख्या ही, महानगरपालिकेतील प्रभागांच्या संख्येपेक्षा जास्त असेल तेथे, प्रथम, प्रत्येक प्रभागातील एक जागा अनुसूचित जातींसाठी नेमून देण्यात येईल आणि

त्यानंतर, उर्वरित राखीव जागा नेमून देण्याच्या प्रयोजनासाठी, अनुसूचित जातींसाठी राखून ठेवावयाच्या सर्व जागा नेमून दिल्या जाईपर्यंत, अनुसूचित जातींच्या लोकसंख्येची टक्केवारी सर्वाधिक असलेल्या प्रभागापासून सुरुवात करून उतरत्या क्रमाने, प्रभागातील एक जागा, अनुसूचित जातींसाठी नेमून देण्यात येईल :

परंतु, महानगरपालिकेच्या सर्व प्रभागांमध्ये, असे आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविले जाईपर्यंत, ज्या प्रभागात अनुसूचित जातींसाठी केवळ एकच जागा यापूर्वी राखून ठेवलेली होती अशा प्रभागांकरिता, महानगरपलिकेच्या पुढील निवडणुकांमध्ये, शक्य होईल तेथवर, या पोट-नियमाखाली राखून ठेवलेल्या जागा चक्रानुक्रमे फिरविण्यात येतील.

४. अनुसूचित जमातींसाठी राखून ठेवलेल्या जागांचे वाटप करण्याची व त्या चक्रानुक्रमे फिरविण्याची पद्धत.—

(१) अनुसुचित जमातीच्या उमेदवारांसाठी पालिका सदस्यांच्या जागा राखून ठेवण्याकरिता, प्रथम प्रभागांची मांडणी ही, ज्या प्रभागातील अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी त्या प्रभागातील एकूण लोकसंख्येच्या तुलनेत सर्वाधिक असेल अशा प्रभागापासून सुरुवात करून, उतरत्या क्रमाने करण्यात येईल.

(२) जेथे अनुसूचित जमातींच्या उमेदवारांसाठी राखून ठेवावयाच्या पालिका सदस्यांच्या जागांची संख्या, महानगरपालिकेतील प्रभागांच्या संख्येइतकी किंवा कमी असेल तेथे, प्रत्येक प्रभागातील एक जागा, ही, अनुसूचित जमातींच्या लोकसंख्येची टक्केवारी सर्वाधिक असलेल्या प्रभागापासून सुरुवात करून उतरत्या क्रमाने अनुसूचित जमातींसाठी नेमून देण्यात येईल.

परंतु, महानगरपालिकेच्या सर्व प्रभागांमध्ये असे आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविले जाईपर्यंत, ज्या प्रभागात अनुसूचित जमातींसाठी अशी कोणतीही जागा यापूर्वी राखून ठेवलेली नव्हती अशा प्रभागांकरिता, महानगरपालिकेच्या पुढील निवडणुकांमध्ये, शक्य होईल तेथवर, या पोट-नियमाखाली राखून ठेवलेल्या जागा चक्रानुक्रमे फिरविण्यात येतील.

(३) जेथे अनुसूचित जमातींच्या उमेदवारांसाठी राखून ठेवावयाच्या सदस्यांच्या जागांची संख्या ही, महानगरपालिकेतील प्रभागांच्या संख्येपेक्षा जास्त असेल तेथे,

प्रथम, प्रत्येक प्रभागातील एक जागा अनुसूचित जमातींसाठी नेमून देण्यात येईल आणि त्यानंतर, उर्वरित राखीव जागा नेमून देण्याच्या प्रयोजनासाठी, अनुसूचित जमातींसाठी राखून ठेवावयाच्या सर्व जागा नेमून दिल्या जाईपर्यंत, अनुसूचित जमातींच्या लोकसंख्येची टक्केवारी सर्वाधिक असलेल्या प्रभागापासून सुरुवात करून उतरत्याक्रमाने, प्रभागातील एक जागा, अनुसूचित जमातींसाठी नेमून देण्यात येईल.

परंतु, महानगरपालिकेच्या सर्व प्रभागांमध्ये, असे आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविले जाईपर्यंत, ज्या प्रभागात अनुसूचित जमातींसाठी केवळ एकच जागा यापूर्वी राखून ठेवलेली होती अशा प्रभागांकरिता, महानगरपालिकेच्या पुढील निवडणुकांमध्ये, शक्य होईल तेथवर, या पोट- नियमाखाली राखून ठेवलेल्या जागा चक्रानुक्रमे फिरविण्यात येतील.

५. एकाच प्रभागामध्ये अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती या दोन्हींसाठी जागा आरक्षित होत असल्यास, अशा आरक्षित जागा वाटपाची पद्धत.— अनुसूचित जाती किंवा अनुसूचित जमातींकरिता राखून ठेवावयाच्या पालिका सदस्यांच्या जागा नेमून देतेवेळी अनुसूचित जातींच्या आणि अनुसूचित जमातींच्या लोकसंख्येच्या टक्केवारीच्या आधारे जर एकाच प्रभागामध्ये अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती या दोन्हींसाठी जागा आरक्षित होत असतील तर, त्या प्रभागातील जागा ही, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती या दोन प्रवर्गापैकी ज्या प्रवर्गाच्या लोकसंख्येची टक्केवारी अधिक असेल अशा प्रवर्गाकरिता राखून ठेवण्यात येईल.

६. **नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता जागांचे वाटप करण्याची पद्धत.—**

(१) नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गातील उमेदवारांकरिता राखून ठेवावयाच्या महानगरपालिका सदस्यांच्या जागा पुढे दिलेल्या पद्धतीने नेमून देण्यात येतील, ती अशी :

(क) नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गातील उमेदवारांकरिता राखून ठेवावयाच्या महानगरपालिका सदस्यांच्या जागेची संख्या ही, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती यांच्याकरिता जागा राखून ठेवलेले प्रभाग वगळून उर्वरित प्रभागांच्या संख्येइतकी अथवा कमी असेल तर,

(एक) प्रथम जर त्याठिकाणी तीन सदस्यांचा प्रभाग असेल आणि त्या प्रभागातील जास्तीत जास्त एक जागा अनुसूचित जाती किंवा अनुसूचित जमातींकरिता राखून ठेवण्यात आली असेल तर त्या प्रभागामधील एक जागा नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता थेट नेमून देण्यात यावी.

(दोन) त्यानंतर अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती यांच्याकरिता एक जागा राखून ठेवलेले प्रभाग वगळून उर्वरित दोन सदस्यीय प्रभागांमधून सोडत काढून नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गातील एक जागा वाटण्यात यावी.

(ख) नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गातील उमेदवारांकरिता राखून ठेवावयाच्या पालिका सदस्यांच्या जागेची संख्या ही, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती यांच्याकरिता जागा राखून ठेवलेले प्रभाग वगळून उर्वरित प्रभागांच्या संख्येपेक्षा जास्त असेल तर,

(एक) पहिले असे की, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती यांच्याकरिता जागा राखून ठेवलेले प्रभाग वगळून उर्वरित प्रभागातील एक जागा नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता नेमून देण्यात येईल ;

(दोन) दुसरे असे की, जर एका प्रभागात तीन जागा असतील आणि जास्तीत जास्त एक जागा अनुसूचित जातींकरिता किंवा अनुसूचित जमातींकरिता राखून ठेवलेली असेल तर, अशा प्रभागातील एक जागा थेट नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता नेमून देण्यात येईल ;

(तीन) त्यानंतर नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता राखून ठेवावयाच्या उर्वरित जागा, कोणत्याही असतील तर, ज्या प्रभागांमध्ये एक जागा अनुसूचित जातींकरिता किंवा अनुसूचित जमातींकरिता राखून ठेवलेली असेल अशा दोन सदस्यीय प्रभागांमधून सोडतीने नेमून देण्यात येतील ;

(चार) वरील खंड (एक), (दोन) व (तीन) अनुसार नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता जागांचे वाटप केल्यानंतरदेखील जर नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता राखीव असलेल्या काही जागा अजूनही शिल्लक राहात असतील तर, ज्या प्रभागांमध्ये एकही जागा कोणत्याही प्रवर्गासाठी राखून ठेवलेली नसेल अशा सर्व प्रवर्गामधून सोडतीने नेमून देण्यात येईल.

(२) नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता अशाप्रकारे राखून ठेवलेल्या जागा, शक्य तेथवर, ज्या प्रभागांमध्ये अगोदरच्या निवडणुकांमध्ये नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता जागा राखून ठेवण्यात आली नव्हती अशा प्रभागांमध्ये, जोपर्यंत असे आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविले जात नाही तोपर्यंत महानगरपालिकेच्या त्यानंतरच्या निवडणुकांमध्ये राखून ठेवण्यात येतील.

७. **महिलांसाठी जागा नेमून देण्याची पद्धत.—**

(१) एखाद्या प्रभागात महिलांसाठी राखून ठेवावयाच्या महानगरपालिका सदस्यांच्या जागांची संख्या ही खालीलप्रमाणे असेल :—

(क) दोन जागा असलेल्या प्रभागातील एक जागा ही महिलांसाठी राखून ठेवण्यात येईल.

(ख) तीन जागा असलेल्या प्रभागातील दोन जागा या, महिलांसाठी राखून ठेवण्यात येतील.

(२) अनुसूचित जाती किंवा, यथास्थिती, अनुसूचित जमातीच्या महिलांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा, अनुसूचित जाती किंवा, यथास्थिती, अनुसूचित जमातींसाठी राखीव जागा असलेल्या प्रभागांमधून सोडतीने नेमून देण्यात येतील.

(३) नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गातील महिलांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा, अनुसूचित जाती किंवा अनुसूचित जमातींच्या महिलांसाठी राखीव जागा असलेले प्रभाग वगळल्यानंतर, नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गासाठी राखीव जागा असलेल्या प्रभागांमधून सोडतीने नेमून देण्यात येतील.

(४) दोन जागा असलेल्या प्रभागामधील एक जागा महिलांसाठी राखीव असेल आणि तीन जागा असलेल्या प्रभागामधील दोन जागा महिलांसाठी राखीव असतील अशा रीतीने शक्य असेल तेथवर, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती किंवा नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गासाठी राखीव जागा नसलेल्या प्रभागांमधून सोडतीने सर्वसाधारण प्रवर्गातील महिलांसाठी जागा राखून ठेवण्यात येईल.

(५) सर्व प्रभागांमध्ये असे आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविले जाईपर्यंत, महानगरपालिकेच्या यापूर्वीच्या निवडणुकांमध्ये एखाद्या विशिष्ट प्रवर्गातील महिलांसाठी जेथे अशी कोणतीही जागा नेमून देण्यात आली नव्हती त्या प्रभागांसाठी, या नियमांच्या प्रारंभानंतरच्या महानगरपालिकेच्या पुढील निवडणुकीमध्ये, शक्य असेल तेथवर, त्या प्रवर्गातील महिलांसाठी राखीव जागा चक्रानुक्रमे फिरविण्यात येतील.

स्पष्टीकरण.— हा नियम आणि नियम ३, ४ व ६ यानुसार चक्रानुक्रमाच्या प्रयोजनांसाठी, या नियमांच्या प्रारंभानंतर घेतलेल्या सार्वत्रिक निवडणुका ह्या, पहिली निवडणूक असल्याचे मानण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

आ. श्रा. जिवने,

शासनाचे उप सचिव.

URBAN DEVELOPMENT DEPARTMENT

Mantralaya, Mumbai 400 032, dated the 5th July 2011

NOTIFICATION

CITY OF NAGPUR CORPORATION ACT, 1948.

No. MMC-2011/197/CR-77/UD-32 (2).—Whereas by the Bombay Provincial Municipal Corporations, the City of Nagpur Corporation and the Maharashtra Municipal Councils, Nagar Panchayats and Industrial Townships (Amendment) Ordinance, 2011 (Mah. Ord. XIII of 2011) the City of Nagpur Corporations Act, 1948 (C. P. and Berar II of 1950) has been amended to provide that each of the wards in the Corporation shall elect as far as possible two Councillors but not less than two and not more than three Councillors.

And Whereas, to give effect to the said provisions, it is considered expedient to frame the rules regarding the manner of allotment and rotation of reservation of seats of councilors in wards in the Corporation of the City of Nagpur for women and the candidates belonging to the Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Backward Class of Citizens ;

And Whereas, the Government of Maharashtra is satisfied that circumstances exist which render it necessary to take immediate action in this behalf by dispensing with the condition of previous publication of these rules ;

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by section 9A read with section 420 of the City of Nagpur Corporations Act, 1948, and of all other powers enabling it in that behalf, and in supersession of all other notifications, orders, rules, etc. issued previously in this behalf, the Government of Maharashtra, after consultation with the State Election Commissioner, hereby makes the following rules, namely:-

1. *Short title.*—These rules may be called the City of Nagpur Corporations (Manner of Allotment and Rotation of Reservation of Seats in Wards) Rules, 2011.

2. *Definitions.*— (I) In these rules, unless the context otherwise requires,—

(*a*) " Act " means the City of Nagpur Corporations Act, 1948 (C. P. and Berar II of 1950) ;

(*b*) " ward " means the territorial constituencies into which the area of the Corporation is divided for the purpose of electing Councillors.

(II) Words and expressions used in these rules but not defined hereinabove shall have the same meanings as respectively assigned to them in the Act.

3. *Manner of allotment of seats reserved for the Scheduled Castes.*—(1) For reserving seats of Councillors for the candidates belonging to the Scheduled Castes, the wards shall be first arranged in descending order, beginning with a ward where the percentage of population of the Scheduled Castes with regard to the total population of such ward is the highest.

(2) Where the number of seats of Councillors to be reserved for the candidates belonging to the Schedules Castes is equal to or less than the number of wards in a Corporation, one seat in each ward shall be allotted to the Scheduled Castes, beginning in the descending order with the ward having the highest percentage of population of the Scheduled Castes :

Provided that, the seats reserved under this sub-rule shall be rotated, as far as possible, in the subsequent elections to the Corporation to such wards in which no such seat had been previously reserved for the Scheduled Castes until such reservation is provided in all the wards in the Corporation by rotation.

(3) Where the number of seats of councilors to be reserved for the candidates belonging to the Scheduled Castes is more than the number of wards in the Corporation, then,—

firstly, one seat in each ward shall be allotted to the Scheduled Castes; and

then for the purpose of allotting the remaining reserved seats, beginning in the descending order with the ward having the highest percentage of population of the Scheduled Castes, one seat in the ward, shall be allotted to the Scheduled Castes till all the seats to be reserved for the Scheduled Castes are allotted :

Provided that, the seats reserved under this sub-rule shall be rotated, as far as possible, in the subsequent elections to the Corporation to such wards in which one such seat had been previously reserved for Scheduled Castes, until such reservation is provided in all the wards in the Corporation by rotation.

4. *Manner of allotment of seats reserved for the Scheduled Tribes.*—(1) For reserving seats of councilors for the candidates belonging to the Scheduled Tribes, the wards shall be first arranged in descending order, beginning with a ward where the percentage of population of the Scheduled Tribes with regard to the total population of such ward is the highest.

(2) Where the number of seats of councilors to be reserved for the candidates belonging to the Schedules Tribes is equal to or less than the number of wards in a Corporation, one seat in each ward shall be allotted to the Scheduled Tribes, beginning in the descending order, with the ward having the highest percentage of population of the Scheduled Tribes :

Provided that, the seats reserved under this sub-rule shall be rotated, as far as possible, in the subsequent elections to the Corporation to such wards in which no such seat had been previously reserved for the Scheduled Tribes until such reservation is provided in all the wards in the Corporation by rotation.

(3) Where the number of seats of councilors to be reserved for the candidates belonging to the Scheduled Tribes is more than the number of wards in the Corporation, then,--

firstly, one seat in each ward shall be allotted to the Scheduled Tribes: and

then for the purpose of allotting the remaining reserved seats, beginning in the descending order with the ward having the highest percentage of population of the Scheduled Tribes, one seat in the ward, shall be allotted to the Scheduled Tribes till all the seats to be reserved for the Scheduled Tribes are allotted:

Provided that, the seats reserved under this sub-rule shall be rotated, as far as possible, in the subsequent elections to the Corporation to such wards in which one such seat had been previously reserved for Scheduled Tribes, until such reservation is provided in all the wards in the Corporation by rotation.

5. *Manner of reservation, where the seat in the ward may be allotted to both, Scheduled Caste and Scheduled Tribe.*—While allotting the seats of councilors to be reserved for the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes, if on the basis of the percentage of population of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes, the same ward qualifies for reservation of seats for both, the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes, then a seat in such ward shall be reserved for either of the two categories *viz.* the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes, depending on whose percentage of population is higher in that ward.

6. *Manner of allotment of seats for the Backward Class of Citizens.*—(1) The seats of councilors to be reserved for the candidates belonging to the Backward Class of Citizens shall be allotted to the wards in the following manner, namely :—

(*a*) Where the number of seats of councilors to be reserved for the candidates belonging to the Backward Class of Citizens is less than the number of wards remaining after excluding the wards having seats reserved for the Scheduled Castes and Scheduled Tribes, then,—

(*i*) firstly if there is a ward with three seats and at the most one seat is reserved for the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes, one seat for the Backward Class of Citizens shall be allotted directly to that ward;

(*ii*) thereafter one seat shall be allotted to the Backward Class of Citizens in every ward selected by draw of lots from amongst the remaining wards having two seats excluding the wards having seats reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes.

(*b*) Where the number of seats to be reserved for the candidates belonging to the Backward Class of Citizens is more than the number of wards remaining, after excluding the wards having seats reserved for the Scheduled Castes and Scheduled Tribes, then,—

(*i*) firstly, one seat in each ward excluding the wards having seats reserved for the Scheduled Castes and Scheduled Tribes shall be allotted for the Backward Class of Citizens ;

(*ii*) secondly, where there is a ward of three seats and where in all one seat is reserved for the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes or the Backward Class of Citizens, then one seat in such ward shall be directly allotted to the Backward Class of Citizens ;

(*iii*) thereafter, the remaining seats, if any, to be reserved for the Backward Class of Citizens shall be allotted by drawing of lots from amongst the wards having two seats where one seat is reserved for the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes ;

(*iv*) if even after allocation of seats for the Backward Class of Citizens as per clauses (i), (ii) and (iii), some seats still remain to be reserved for the Backward Class of Citizens, then the same shall be allotted by draw of lots from amongst all such wards where at least one seat is not reserved for any category.

(2) The seats so reserved for the Backward Class of Citizens shall be rotated, as far as possible, in the subsequent elections to the Corporation to such wards in which no seat had been reserved in the previous elections for the Backward Class of Citizens until such reservation is given by rotation in each of the wards in the Corporation.

7. *Manner of allotment of seats for women.*—(1) The number of seats of councilors to be reserved for women in a ward shall be as under :—

(*a*) In a ward having two seats, one seat shall be reserved for women.

(*b*) In a ward having three seats, two seats shall be reserved for women.

(2) The seats to be reserved for women belonging to the Scheduled Castes or, as the case may be, the Scheduled Tribes, shall be allotted by drawing of lots from amongst the wards having the seats reserved for the Scheduled Castes or, as the case may be, the Scheduled Tribes.

(3) The seats to be reserved for women belonging to the Backward Class of Citizens shall be allotted by drawing of lots from amongst the wards having the seats reserved for the Backward Class of Citizens, after excluding the wards having a seat reserved for women belonging to the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes.

(4) The seats shall be reserved for women belonging to General category by drawing of lots from amongst the wards having the seats not reserved for the Scheduled Castes, Scheduled Tribes or Backward Class of Citizens in such a manner that as far as possible, one seat is reserved for women in a ward with two seats and two seats are reserved for women in a ward having three seats

(5) The seats reserved for the Women in a particular category shall be allotted by rotation, as far as possible, in the subsequent election of the Corporation after commencement of these rules, to the wards where no such seat was allotted to women in that category in the previous elections to the Corporation, till all the wards are allotted such reservation by rotation.

Explanation.—For the purposes of rotation under this rule and rules 3, 4 and 6 the general elections held after commencement of these rules shall be considered as the first election.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

A. S. JIWANE,

Deputy Secretary to Government.

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY SHRI PARSHURAM JAGANNATH GOSAVI, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21 A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, 21 A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 EDITOR SHRI PARSHURAM JAGANNATH GOSAVI